

Onderwerp : Transitievisie Warmte gemeente Zutphen 2021
Programma :03. Duurzame leefomgeving
Forum : Oordeelsvormend
Portefeuillehouder(s) : E. Boswinkel
Inlichtingen bij : Laura van der Poel
06 22507718
L.vanderPoel@zutphen.nl

Soort bevoegdheid :
Beleidsvrijheid : Ruim
Programmabegrotingswijziging : Nee

Het college van burgemeester & wethouders stelt voor:

1. Kennis te nemen van de reacties bij de concept Transitievisie Warmte gemeente Zutphen 2021.
2. De bijgaande Transitievisie Warmte gemeente Zutphen 2021 vast te stellen.

Inleiding/aanleiding

In december 2015 heeft Nederland ingestemd met het Klimaatakkoord van Parijs. Dit akkoord heeft als doel om de CO₂ uitstoot te verminderen en daarmee de opwarming van de aarde te beperken tot ruim onder de twee graden Celsius. In december 2018 heeft een groot aantal landelijk betrokken partijen het "nationale klimaatakkoord" getekend. Hierin hebben zij de doelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs vertaald in concrete acties tot 2030. De verantwoordelijkheden zijn verdeeld over de verschillende overheidslagen en van daaruit bij verschillende nationale, regionale en lokale verbanden neergelegd. Een van de acties vanuit het nationale klimaatakkoord is dat gemeenten voor eind 2021 een Transitievisie Warmte (TVW) vaststellen.

Het doel is om Nederland voor 2050 geheel aardgasvrij te hebben. De gebouwde omgeving zal dan geen gebruik meer maken van aardgas voor de warmtevoorziening of warm tapwater. De TVW richt zich daarbij op woningen en utiliteitsbebouwing (kantoren, midden- en kleinbedrijf en winkels), uitgezonderd grote industriële complexen. De transitie naar een aardgasvrij Nederland grijpt in op de leefomgeving van inwoners. Het gaat immers om een voorziening (warmte) die voor hen essentieel is. Gemeenten hebben de opdracht daarvoor een kaderstellend document op te stellen met gedragen uitgangspunten, samenhang en gedeelde aanpak: de Transitievisie Warmte. Dit document wordt opgesteld op basis van actualiteiten wat ook betekent dat het elke vijf jaar opnieuw wordt bijgesteld.

Beoogd effect

Een visie vast te stellen met als doel dat alle gebouwen in de wijken van Zutphen uiterlijk in 2050 van het aardgas af zijn. We starten met 20% van de gebouwen in 2030.

Argumenten

1.1 Via overleg en een informatieavond zijn bewoners betrokken bij de voorbereiding van de visie.

Bewoners staan over het algemeen positief tegenover energietransitie. Dat blijkt ook uit de resultaten van het inwonerpanel. Er zijn nog wel veel vragen over de voorwaarden en planning van de warmtetransitie.

2.1 In het klimaatakkoord is vastgelegd dat gemeenten voor 31 december 2021 een Transitievisie Warmte opstellen.

In het klimaatakkoord hebben de Nederlandse gemeenten zich via de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) verbonden aan de warmtetransitie. Het gemeentebestuur van Zutphen moet voor het einde van dit jaar een Transitievisie Warmte (hierna ook: TVW) vaststellen. In het Klimaatakkoord is als ambitie geformuleerd dat voor 2030 20% van de gebouwen van het gas af moet zijn en voor 2050 alle gebouwen gasloos zijn.

2.2 De ambitie in de Transitievisie Warmte 2021 is gelijk aan de doelstelling van het klimaatakkoord.

In de TVW stellen we als ambitie om 4.000 woningen in de gemeente Zutphen van het gas af te halen voor 2030. Deze voortgang is gebaseerd op de doelstelling uit het klimaatakkoord om 20% te realiseren voor 2030.

2.3 De Transitievisie Warmte beschrijft in welke volgorde het gemeentebestuur van Zutphen de wijken gasloos wil maken en welke alternatieve warmtebronnen kunnen worden ingezet.

Het gasverbruik (voor het verwarmen van de woningen, voor het koken en voor het warm water) in de wijkbuurten van Zutphen is in beeld gebracht. Ook het aanbod van alternatieve warmtebronnen is in beeld gebracht. In Zutphen zijn bronnen beschikbaar voor Thermische Energie uit Oppervlaktewater (TEO) uit de IJssel, de Berkel, vijvers en grachten en Thermische Energie uit Afvalwater (TEA) via de rioolwaterzuivering. In overleg met stakeholders en betrokken inwoners zijn criteria geformuleerd voor de toepassing van warmtebronnen en de volgorde van aanpak van de wijken.

2.4 Participatie van inwoners is noodzakelijk om tot een warmtetransitie te komen.

Met dit raadsvoorstel en -besluit geven we meer zekerheid en meer inzicht in de warmtetransitie en wat inwoners hierbij kunnen verwachten. Bewoners kunnen hierdoor zelf beter rekening houden met de toekomstige veranderingen. De raad heeft als uitgangspunt meegegeven om bewoners en andere gebouwdeigenaren actief te betrekken bij de warmtetransitie. Per wijk zijn er bewoners betrokken bij de visievorming. De bewoners zijn daarbij geraadpleegd via enkele betrokken inwoners per wijk. Daarnaast is er een inwonerpanel gehouden en een inwonersavond georganiseerd. De volgende stap in de warmtetransitie betreft het opstellen van wijkuitvoeringsplannen (WUP's) voor de wijken die we willen aanpakken voor 2030. In de wijkuitvoeringsplannen wordt de haalbaarheid verder beoordeeld. Dat kan alleen samen met alle inwoners en stakeholders worden voorbereid. Bewoners bepalen immers zelf (binnen

mogelijkheden) hun toekomstige warmtebron. Het uitgangspunt in de visie is dat bij transitie de toekomstige kosten niet hoger zijn dan de, bij het vaststellen van de wijkuitvoeringsplannen actuele, gaskosten voor inwoners.

2.5 De Transitievisie Warmte wordt ook ondersteund door verschillende partners.

De Transitievisie Warmte is voorbereid door een projectgroep waarin vertegenwoordigers van woningcorporaties Ieder1 en Ons Huis, BOG, Zutphen energie, netwerkbeheerder Liander en waterschap Rijn en IJssel deelnamen, naast de gemeente en Buro Loo. De besturen van deze organisaties hebben ook hun commitment uitgesproken voor deze visie. Per wijk zijn inwoners adviserend betrokken geweest.

2.6 Er is een publieksvriendelijke versie van de Transitievisie Warmte gemaakt voor inwoners.

Om inwoners goed te informeren over de Transitievisie Warmte Zutphen, is er een aparte beeldende samenvatting van de Transitievisie Warmte gemaakt.

2.7 De Transitievisie Warmte wordt elke vijf jaar geactualiseerd.

De warmtetransitie is een opgave die te maken heeft met veranderingen in de context. Er zijn bijvoorbeeld ontwikkelingen te verwachten in de Warmtewet, de financiële middelen en de technische mogelijkheden. De visie wordt daarom elke vijf jaar geactualiseerd.

Kanttekeningen

1.1 Het ontbreekt het gemeentebestuur van Zutphen nog aan voldoende financiële middelen om de warmtetransitie vorm te geven.

De financiering van de warmtetransitie is nog niet geregeld. De VNG en het Rijk zijn nog in gesprek met elkaar over de financiering van de warmtetransitie. Het Rijk heeft de financieringsopgave doorgeschoven naar het nieuwe kabinet. Alle gemeenten hebben dus te maken met een onzekerheid in financiering van de warmtetransitie. Zoals ook blijkt uit ons eerste project Helbergen is er nog geen marktconforme businesscase haalbaar. Het Rijk doet onderzoek via pilots om meer zicht te krijgen op businesscases van warmtenetten. In de transitievisie is opgenomen dat de realisatie alleen mogelijk is wanneer er extra middelen beschikbaar komen via het Rijk. De omvang daarvan bepaalt ook de mate waarin de uitvoering voortgang kan krijgen. Wij willen zelf via het proefproject Helbergen kennis opdoen over de uitvoering en realisatie van deze transitie. Deze informatie wordt vervolgens betrokken bij onze volgende stappen in de warmtetransitie in Zutphen.

1.2 Er is een groot draagvlak nodig voor zo een ingrijpende transitie.

Om deze transitie te laten slagen is er draagvlak bij inwoners nodig. Draagvlak begint bij communicatie, betrokkenheid, kennis en bewustzijn. Draagvlak is nodig om de inwoners in de toekomst op een goede manier te kunnen voorzien van warmte om de realisatie van collectieve warmtenetten mogelijk te maken. Momenteel moet de overheid ervoor zorgen dat iedereen basisvoorzieningen zoals water, stroom en gas heeft, warmte valt hier ook onder. Daarbij is het wettelijk nog niet verplicht voor inwoners om van het gas af te gaan en op een meer duurzame optie over te stappen. Nieuwe wetgeving is wel in de maak.

1.3 De wetgeving rond warmtevoorziening is nog in ontwikkeling.

De wetgeving is nog niet goed aangepast aan de warmtetransitie. De wetgeving zou moeten

regelen wie deze transitie gaat uitvoeren. Bewoners zijn momenteel niet wettelijk verplicht om van het gas af te gaan of zich aan te sluiten bij een andere voorziening. Er is een nieuwe Wet Collectieve Warmtevoorziening in voorbereiding ter vervanging van de huidige Warmtewet. Deze wet zal de groei van collectieve warmtesystemen bevorderen. Het is nu de taak van het volgende kabinet om hiermee aan de slag te gaan zodat het uiteindelijke doel om in 2050 aardgasvrij te zijn, kan worden behaald.

1.4 De techniek is in ontwikkeling.

Er gebeurt veel in de energietransitie. Dat veroorzaakt dat er veel innovatie gaande is. We volgen de ontwikkeling van nieuwe technieken en doen onderzoek naar de mogelijkheden in Zutphen voor Thermische Energie uit Oppervlaktewater (TEO) van de IJssel en Thermische Energie uit Afvalwater (TEA) via de rioolwaterzuivering (RIZW). We volgen andere innovaties.

Risico's

Niet beschikbaar komen van voldoende financiële middelen in het gemeentefonds voor de uitvoering van de visie. De visie noemt het beschikbaar komen van Rijksmiddelen als voorwaarde voor de uitvoering.

Communicatie/Vervolgtraject/Uitvoering

Bij de voorbereiding van de TVW heeft een groep van enthousiaste inwoners op twee momenten meegedacht en adviezen uitgebracht. Op 26 oktober 2021 is er een informatieavond voor de inwoners gehouden, hierbij is het concept TVW gepresenteerd. Daarnaast is er een enquête via ons inwonerpanel uitgezet over duurzaamheid in het algemeen en de warmtetransitie, waarvan de resultaten deze avond ook zijn gepresenteerd. Vervolgens zijn we met de bewoners in gesprek gegaan om alle nieuwe inzichten met elkaar te delen en de vragen te beantwoorden. Ook waren er een drietal ambtelijke en bestuurlijke overleggen met de stakeholders woningcorporaties, Liander, Waterschap en Zutphen Energie.

De gemeenteraad is meegenomen bij de voorbereiding van de TVW op twee momenten:

- Op 18 november 2019 - Forum Regionale Structuur Warmte (onderdeel RES) en Transitievisie Warmte.
- Op 25 maart 2021 - presentatie aanpak TVW in een Forumspecial.

Rapportage/evaluatie

Via de P&C cyclus.

Elke vijf jaar wordt de TVW opnieuw geëvalueerd en waar nodig bijgesteld. Hierdoor is en blijft er ruimte om de actuele ontwikkelingen mee te nemen.

Financiën

Bij het opstellen van de TVW zijn er geen directe financiële consequenties. Bij de realisatie van de TVW treden er wel financiële consequenties op. Daarom is er in de TVW ook benoemd dat we afhankelijk zijn van het geld dat beschikbaar wordt gesteld.

Bijlagen

1. Transitievisie Warmte 2021 Gemeente Zutphen
2. Publieksversie TVW 2021 Gemeente Zutphen
3. Presentatie informatieavond TVW 2021
4. Verslag informatieavond Transitievisie Warmte

Ontwerp

Bijlagen

Griffienummer : 2021-0124

gelet op artikel 108 van de Gemeentewet;

Besluit :

1. Kennis te nemen van de reacties bij de concept Transitievisie Warmte gemeente Zutphen 2021.
2. De bijgaande Transitievisie Warmte gemeente Zutphen 2021 vast te stellen.

Behandeld in

29-11-2021 Forum
13-12-2021 Raad
26-11-2021 Forum